

Utlåtande 2010: RIII (Dnr 312-2700/2007, 312-915/2010)

Namn för plats i stadsdelen Norrmalm - Nils Ericsons Plan

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Nils Ericsons Plan fastställs som nytt namn på plats enligt karta, *bilaga 2*.

Föredragande borgarrådet Kristina Alvendal anför följande.

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2010 att godkänna namnet Nils Ericsons Plan som nytt namn på plats. Stadsbyggnadsnämnden har tidigare behandlat namnfrågan vid sitt sammanträde den 14 juni 2007.

Beredning

Ärendet har behandlats av namnberedningen vid sammanträden 26 september 2006, 31 oktober 2006, 12 december 2006, 30 maj 2007 och 8 december 2009.

Mina synpunkter

Nils Ericson, född *Ericsson* i Långbanshyttan i Värmland 1802, kallas den svenska järnvägens fader och var en av våra främsta ingenjörer genom tiderna. På grund av sin fars anställning vid bygget av Göta Kanal kom bröderna Nils och John Ericsson att bli elever vid Göta kanals ritkontor år 1811, 9 respektive

8 år gamla. År 1830 lämnade Nils Ericson sin anställning vid Göta kanal och kom därefter att arbeta vid ett stort antal andra kanalprojekt.

I Stockholm konstaterades i mitten av 1830-talet att Christopher Polhems 1700-talssluss var i så dåligt skick att den behövde ersättas. Efter två resultatlösa tävlingar gavs 1845 uppdraget att konstruera en ny sluss direkt till Nils Ericson. Arbetena påbörjades 1846 och den nya slussen invigdes 1850. Samtidigt utförde Nils Ericson även Skeppsbrokajens ombyggnad. När Karl XIV Johans staty avtäcktes vid Slussen 1854 adlades han och tog namnet *Ericson*.

År 1855 gav riksdagen Nils Ericson uppdraget att tillsammans med en statlig järnvägskommitté leda och planera bygget av alla stambanor i södra och västra Sverige. Hans djärvaste förslag var sammanbindningsbanan mellan Norra och Södra station i Stockholm, med utfyllnad av Klara sjö för anläggandet av Stockholms centralstation, en bro över Riddarfjärden och en tunnel under delar av Södermalm. År 1862 var detta, det dittills största byggprojektet i Sverige, färdigt och Nils Ericson begärde avsked från sin tjänst. Han kom därefter åter att arbeta med kanalbyggande. Akvedukten i Håverud, som löste ett stort problem för genomförandet av Dalslands kanal, konstruerade Ericson 1868.

Nils Ericson dog i sviterna av en operation i Stockholm 1870. Till hans minne restes 1893 en bronsstaty skapad av John Börjeson. Statyn stod under lång tid i Järnvägsparken, men flyttades senare till strandkajen vid Tegelbacken och 1993 sattes den upp på sin nuvarande plats framför Centralstationen. Diskussioner kommer att föras kring möjligheten att flytta denna staty till platsen som kommer att bära Nils Ericsons namn.

Jag konstaterar att Nils Ericson genom sina insatser för Stockholm är välförtjänt av en plats med utsikt över Västra stambanan och föreslår att kommunfullmäktige fastställer Nils Ericsons Plan som nytt namn på plats.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Karta

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Avslå föredragande borgarråds förslag till beslut

2. Därefter anför följande

Vi anser att den föreslagna platsen ska få namnet Klarabergsplan efter namnberedningens förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Nils Ericsons Plan fastställs som nytt namn på plats enligt karta, *bilaga 2*.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Kristina Alvendal

Ylva Tengblad

ÄRENDET

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2010 att

1. avslå namnberedningens förslag till beslut.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutade vidare att godkänna namnet Nils Ericsons Plan som nytt namn på plats och överlämna förslaget till kommunfullmäktige för fastställande, samt att därutöver anföra följande:

Nils Ericson, född *Ericsson* i Långbanshyttan i Värmland 1802, var en av 1800-talets stora svenska ingenjörer. Tillsammans med sin bror John gick han i skola för Baltzar von Platen, Göta kanals initiativtagare. Efter att 1830 ha lämnat sin anställning vid Göta kanal kom han att arbeta vid ett stort antal andra kanalprojekt, Säffle kanal, Karlstads hamn- och kanalbyggnad, Albrektssunds kanal, Trollhätte kanal och Ströms kanal vid Göta älv.

Efter att Stockholms stad två gånger förgäves utlyst tävlingar för en ny sluss, som skulle ersätta Polhems 1700-talskonstruktion, gavs uppdraget till Nils Ericson. Arbetena påbörjades 1846 och Nils Ericsons sluss invigdes 1850. I samband med avtäckningen av Karl XIV Johans staty vid Slussen 1854 adlades han och tog namnet *Ericson*.

Järnvägar hade länge ansetts passa dåligt i det svenska landskapet, men efter att ett antal mindre privata järnvägar ändå påbörjats beslöt 1853 års riksdag att staten skulle anlägga fem stambanor. 1855 fick Nils Ericson uppdraget att tillsammans med en statlig järnvägskommitté planera och genomföra bygget av dessa. Året därpå invigdes de första svenska lokjärnvägarna. Nils Ericson kom att få ett stort inflytande på det svenska järnvägsnätets utformning och han arbetade vidare som chef för verksamheten ända till 1862 då Västra stambanan, Stockholm-Göteborg, var helt färdig.

Nils Ericson dog i Stockholm 1870. Till hans minne restes 1893 en bronsstaty skapad av John Börjeson. Statyn stod under lång tid i Järn-

vägsparken, men återfinns numera utanför Centralstationen. Stadsbyggnadsnämnden kommer med Stockholm Konst och andra berörda parter att diskutera möjligheten att flytta statyn till platsen som kommer att bära Nils Ericsons namn.

Stadsbyggnadsnämnden finner att Nils Ericson genom sina insatser för Stockholm är välförtjänt av en plats med utsikt över Västra stambanan. Nämnden godkänner därmed namnet Nils Ericsons Plan som nytt namn på plats och överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för fastställande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Teres Lindberg m.fl. (S), Cecilia Obermüller (MP) och Maria Hannäs (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Lukas Forslund (C), *bilaga 1*.

Namnberedningens tjänsteutlåtande daterat den 1 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget:

Klarabergsplan

nytt namn på plats

Ärendets beredning

Ärendet har behandlats av Namnberedningen vid sammanträden 2006-09-26, 2006-10-31, 2006-12-12, 2007-05-30 och 2009-12-08.

Bakgrund

Ur namnberedningens protokoll 2009-12-08:

”Namnberedningen diskuterade på nytt en skrivelse från Kristina Alvendal (M), Abit Dunbar (FP) m.fl. med rubriken ”Uppkalla ’Kongressplan’ efter Povel Ramel”. Trots den bjudande formuleringen avslutas skrivelsen med ett tvådelat uppdrag till Namnberedningen, nämligen att dels bereda frågan om namnsättning efter Povel Ramel, dels återkomma till Stadsbyggnadsnämnden med ett nytt förslag till namn på platsen ”Kongressplan”. Och det är också så som Namnberedningen tycker sig ha funnit den bästa lösningen på dessa två ärenden.

Namnberedningen ansluter sig till den uppfattning som framförs i skrivelsen att Povel Ramel som en av de stora svenska artisterna under 1900-talet ”otvivelaktigt förtjänar att få en plats uppkallad efter sig” i Stockholm. Beredningen anser dock att den i skrivelsen föreslagna platsen är mindre lämplig att namnsätta efter Povel Ramel. Betydligt bättre vore en plats i direkt anslutning till läget för den teater, som mer än något annat ställe i Stockholm förknippas med Povel Ramel och den nöjeshistoriska

Knäppuppepoken. Den första Knäppuppen hade sin stockholmspremiär i januari 1953 på Folkan vid Östermalmstorg, men redan hösten samma år förvärvades den gamla Odéonteatern vid Brunkebergstorg av AB Knäppupp, och under tiden fram till år 1968 då huset skulle rivas var Idéon, som teatern döptes om till, Knäppupps fasta adress.

Namnberedningen föreslår därför att en del av Brunkebergstorg, intill den tidigare Idéonteatern, avgränsas och ges namnet *Povel Ramels Plats*. Den valda platsen kan lätt försees med ett lämpligt minnesmärke av något slag. Dessutom finns ju redan planer på att göra Brunkebergstorg mer attraktivt genom upprustning och nya verksamheter i fastigheterna kring torget. Ett namn på en trevlig plats i parken nära den plats där Povel Ramel verkade och spred glädje under många år vore en utmärkt och hedrande namnsättning.

Namnet *Kongressplan* godkändes av Stadsbyggnadsnämnden den 14 juni 2007 men har därefter utdömts av samma nämnd. Ordet *kongress* är levande och flitigt brukat i allehanda sammanhang och för åtskilliga större sammankomster av den art som byggnaden är avsedd för. Ordet fungerar på många språk, det är internationellt igenkännligt, begripligt och gångbart. Anläggningen heter till och med Stockholm Waterfront Congress Centre. Att den centrala angöringsplatsen vid huvudentrén får det svenska namnet *Kongressplan* föreföll naturligt och okontroversiellt. Det föreslogs också efter godkännande av projektgruppen bakom Klara hotell och konferens (NB prot 29.5.2007 §9). Enligt Namnberedningen är *Kongressplan* trots nedanstående förslag ännu det bästa namnet.

Som ett alternativ till det föreslagna *Kongressplan* vill Namnberedningen i kraft av uppdraget från Stadsbyggnadsnämnden föreslå *Klarabergsplan*, ett namn som är orienterande och knyter platsen till trakten kring Klara(berg). Det ansluter också till andra namn i området och torde vara lättare än ett längre memorialnamn att hantera av besökare av skilda nationaliteter till sammankomster i kongressbyggnaden.

Som svar på skrivelsen beslöt således Namnberedningen föreslå *Povel Ramels Plats* som nytt namn på allmän plats (del av Brunkebergstorg) och *Klarabergsplan* som nytt namn på plan istället för det tidigare av Stadsbyggnadsnämnden godkända men nu utdömda *Kongressplan*.”

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 14 juni 2007 att godkänna det av namnberedningen föreslagna *Kongressplan* som nytt namn på gata, samt att överlämna förslaget till kommunfullmäktige för fastställande.

Namnberedningens tjänsteutlåtande daterat den 30 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget:

Kongressplan

nytt namn på gata

Ärendets beredning

Ärendet har behandlats av Namnberedningen vid sammanträde 2006-09-26, 2006-10-31, 2006-12-12 och 2007-05-30.

Bakgrund

Detaljplanen 2006-11281 redovisar ett område för angöring till den hotell- och kongressanläggning som planeras i kvarteret Bangårdsposten.

RESERVATIONER M.M.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Teres Lindberg m.fl. (S), Cecilia Obermüller (MP) och Maria Hannäs (V), som föreslog att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt namnberedningens förslag.

Ersättaryttrande gjordes av Lukas Forslund (C) som instämde i förslag till beslut från Kristina Alvendal m.fl. (M), Abit Dundar (FP) och Göran Oljeqvist (KD).

Bilaga 2

